

Верховний
Суд

Пошук оптимальної конструкції захисту певного кола осіб (representative actions)

Василь Крат, суддя ВС
Telegram: <https://t.me/glossema>

27 січня 2023 року

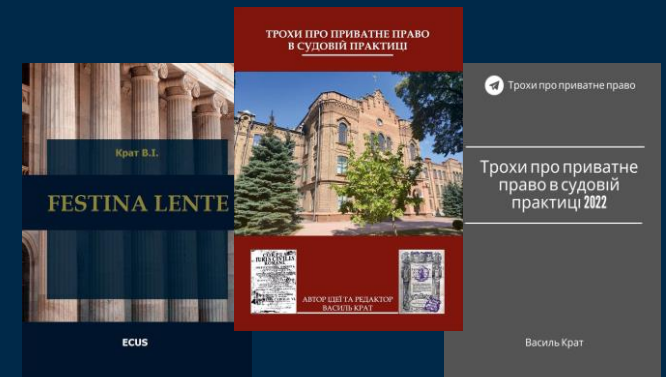

Історичний екскурс

Попередником групового позову був «груповий судовий процес» у середньовічній Англії приблизно з 1200 року, що полягав по суті в зверненні до суду від імені існуючих тоді соціальних структур, таких як село, місто, парафії та гільдії, а результат розгляду спору був обов'язковим для всіх членів такої соціальної групи, незалежно від їх реальної участі в судовому процесі.

Незважаючи на занепад цього інституту в Англії, його розвиток продовжився в США, де з 1966 року запроваджено сучасний груповий позов, який подібно до того, як результати середньовічних групових судових процесів були обов'язковими для всіх членів групи, незалежно від того, чи всі вони насправді постали перед судом, має юридичні наслідки для всіх членів відповідної групи, за винятком тих, хто вирішив заявити про свою відмову.

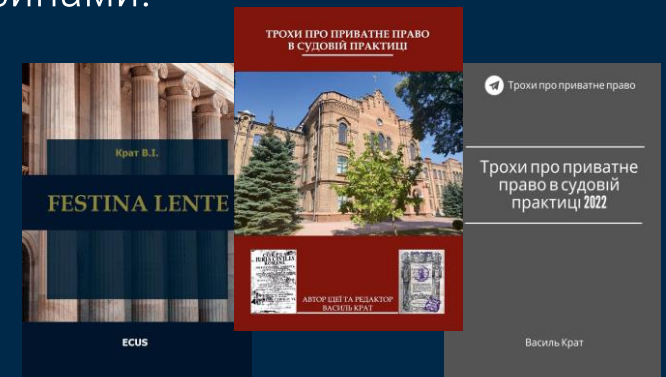
Європейський підхід полягає в розширенні сфери групових позовів за межі регулювання захисту прав споживачів, але з врахуванням правової традиції держав-членів.

Актуальні приклади в судовій практиці

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 червня 2021 року по справі № 904/6125/20 (провадження № 12-27гс21) <https://reestr.court.gov.ua/Review/98235823>

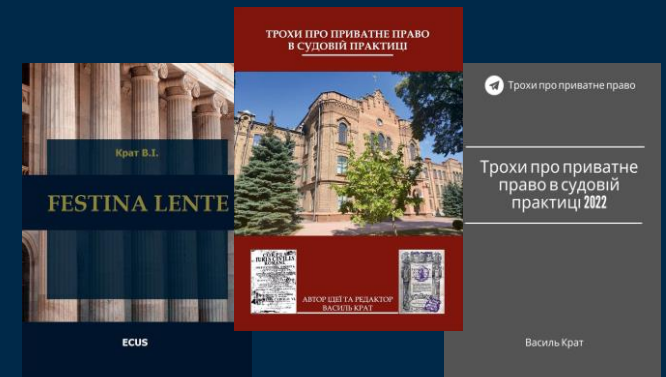
Аналізуючи характер правовідносин, з яких виник спір у цій справі, Велика Палата Верховного Суду зауважила, що спірні правовідносини виникли між фізичними особами, які, стверджуючи про заподіяння їм матеріальних збитків та моральної шкоди за результатами господарської діяльності відповідачів - юридичних осіб, уповноважили на представництво своїх інтересів створену ними громадську організацію. У зазначеному спорі громадська природоохоронна організація, звернувшись з позовом до відповідачів про відшкодування збитків та моральної шкоди, реалізувала передбачені її статутними завданнями представницькі функції щодо захисту екологічних прав фізичних осіб - членів такої організації, які було порушено відповідачами. Отже, сторони в цій справі, незважаючи на наявність у них статусу юридичних осіб, не були пов'язані господарськими правовідносинами.

Актуальні приклади в судовій практиці

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду 19 березня 2020 року по справі № 754/8602/18 (провадження № 61-8080св19)
<https://reestr.court.gov.ua/Review/88401327>

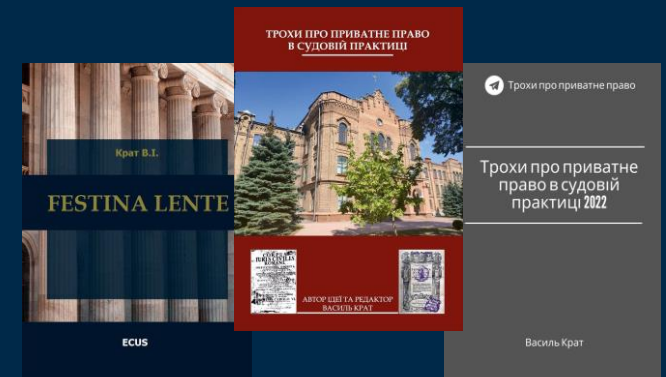
Колегія суддів погодилась з висновком апеляційного суду про те, що ГО «Фонд подолання наслідків Васильківської трагедії» для участі у розгляді даної справи не зобов'язана надавати документи, які підтверджують її повноваження представляти інтереси конкретних фізичних осіб - членів організації.

Актуальні приклади в судовій практиці

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 03 березня 2020 року по справі справа № 296/8199/17 (провадження № 61-132св20) <https://reestr.court.gov.ua/Review/88017555>

Позов пред`явлено керівником Житомирської місцевої прокуратури в інтересах держави в особі територіальної громади міста Житомира в особі Житомирської міської ради, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг в особі сектору Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у Житомирській області, управління державного архітектурно-будівельного контролю Житомирської міської ради до публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Житомиргаз»

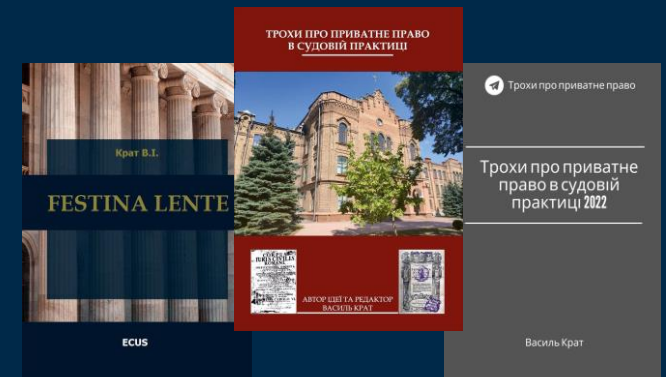

Актуальні приклади в судовій практиці

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 03 березня 2020 року по справі справа № 296/8199/17 (провадження № 61-132св20) <https://reestr.court.gov.ua/Review/88017555>

ПАТ «Житомиргаз» проведено роботи по встановленню загальнобудинкового лічильника на багатоповерхових будинках в м. Житомирі без згоди балансоутримувачів житлових будинків та мешканців будинків; по суті прокурор звернувся з позовом в інтересах споживачів природного газу;

Справа демонструє використання усталеної в українському процесуальному законодавстві конструкції участі у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб для захисту прав споживачів, що свідчить про існування реального запиту в практиці застосування на чітко розроблений механізм такого застосування

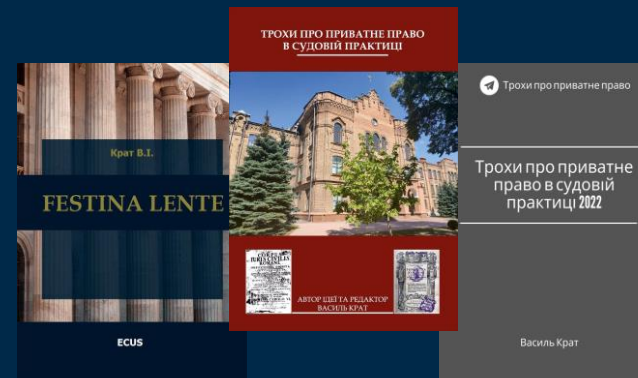

Актуальні приклади в судовій практиці

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 25 травня 2022 року по справі № 487/6970/20 (провадження № 61-1132св22)
<https://reestr.court.gov.ua/Review/104539336>

ГО «Стоп Шлам», яка діяла в інтересах 1 279 своїх асоційованих членів, звернулася із позовом до ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» про стягнення 9 208 800 000 грн компенсації моральної шкоди, завданої її членам;

ГО «Стоп Шлам» є природоохоронною організацією, яка відповідно до положень Орхуської конвенції та Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про громадські об'єднання», а також відповідно до свого статуту, має право на представництво в суді екологічних інтересів окремих його членів з метою захисту порушених екологічних прав людини та громадянина або з метою усунення порушень вимог екологічного законодавства;

Верховний
Суд

Дякую за увагу!